

V KAŽDOM

OKAMIHU

SME EŠTE

STÁLE NAŽIVE

TOM MALMQUIST

„...dotýka

sa hlbkej

meditácie

o tom,

čo znamená

milovať

a trúchliť.”

Kirkus Reviews

V každom okamihu sme ešte stále nažive

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Tom Malmquist

V každom okamihu sme ešte stále nažive – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Ljndeni

V KAŽDOM OKAMIHU
SME EŠTE STÁLE NAŽIVE

TOM MALMQUIST

V KAŽDOM

OKAMIHU

SME EŠTE

STÁLE NAŽIVE

Ljndeni

Copyright © Tom Malmquist, 2015
Published by agreement with Salomonsson Agency.
Translation © Hana Petriková, 2019

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-1081-7
ISBN e-knihy 978-80-566-1181-4 (1. zverejnenie, 2019)

Vedúci lekár stúpi na brzdu na kolesách Karininej nemocničnej postele. Nahlas informuje sestru z jednotky intenzívnej starostlivosti, ktorá sa práve snaží rozstrihnúť jej nočnú košeľu a športovú podprsenku: „Tehotná žena, dieťa je podľa správy v poriadku, tridsiaty tretí týždeň, ochorela približne pred piatimi dňami so symptómami podobnými chrípke, horúčka, kašeľ, včera ľahká dýchavičnosť, čo pacientka pripisovala gravidite. Dnes akútny stav horší, silná dýchavičnosť, na gynekologické oddelenie ju priviezli pred hodinou.“ Má silné ruky, zaskrutkuje fľašu pripomínajúcu náboj a pokračuje: „Pri dýchaní je saturácia len čosi nad sedemdesiat, hodnota však stúpa po podaní kyslíka, hodnota dychovej frekvencie približne štyridsať – päťdesiat, TK stoštyridsať, AF stodvadsať.“ Sestrička, ktorá pomáhala s kyslíkom počas prevozu, sa zastaví vo dverách. Opatrne ma chytí za rameno. „Sme v sále B na jednotke intenzívnej starostlivosti, mám vám to napísať na lístok?“ – „Netreba, ďakujem,“ odpoviem. „Tu sa o ňu dobre postarajú,“ ubezpečuje ma. „Áno, ďakujem.“ – „Tak ja teda idem.“ – „Dobre, ďakujem.“ Karin má na hrudníku pripnuté elektródy. Monitor vydáva kvílivé zvuky. „Aké lieky jej teraz

podávajúť?“ pýtam sa. „To sa musíte spýtať Pera-Olofa,“ odpovie mi miestna sestra. „Koho?“ – „Mňa,“ zvolá vedúci lekár a dodá: „Vaša žena dostáva Tazocin a Tamiflu, okrem toho lieky proti bolesti aj utišujúce lieky. Podávame jej aj ďalšie lieky, všetko to v infúzii sú liečivá, momentálne však nemám čas podrobne to rozoberať. Čoskoro vás budeme informovať, len sa upokojte a nechajte nás pomôcť vašej žene.“ – „A čo dieťa?“ opýtam sa, no nik neodpovedá. Posadím sa na zem, opriem sa o stenu vedľa odpadkového koša s použitými kanylami. Objímam Karininu páperovú bundu, potom ju však pustím a letím von, nižšie v silne osvetlenej chodbe zbadám šípky smerom k toaletám pre zdravotne postihnutých. Bežím tam, nestihnem za sebou ani zatvoriť, vraciam a močím zároveň. Kloktám vodu z kohútika, no z úst mi aj tak stále páchne. Umývam si jazyk tekutým mydlom. Keď sa vrátim späť, biele dvojkrídlové dvere do sály B sú zatvorené. Zaklopem, otvorím a nahliadnem dnu. Nieкто z JIS sedí na stoličke medzi Karinínymi rozťahnutými stehnami. Na svalnatých rukách sa mu vinú tetovania v tvare šable. Karin má na tvári masku napojenú na fľašu s kyslíkom, oči má zatvorené a jej tvár akoby zrazu patrila niekomu inému. Zdravotník prstami v plastových rukaviciach rozoviera Karinine pysky. Keď ma zbadá, pustí cievku a vstane, podíde bližšie ku mne, má prázdny pohľad. „Musím vás poprosiť, aby ste počkali vonku,“ povie. „Prečo tu nemôžem ostať?“ – „Môže to byť chúlостivé.“ – „Pre koho?“ pýtam sa. „Pre pacientku.“ – „Pre pacientku?“ – „Áno, pre pacientku,“ odpovie a civie na mňa, nie však do očí, ale na rameno. „Žijeme predsa spolu už desať rokov a je to naše dieťa!“ – „Aj tak ide o chúlостivú vec.“ – „A to, že ste tu s ňou sám, to je

v poriadku?“ opýtam sa. Postaví sa mi do cesty a povie: „Musím vás poprosiť, aby ste počkali vonku. Zavolám vás, keď tu vnútri bude všetko pripravené.“ Vytlačí ma von z miestnosti bez toho, aby sa ma dotkol. Zatvorí dvere.

Oproti výťahom stojí automat na kávu. Vhodím doň desať korún, no zabudnem vložiť plastový pohárik. Prúd kávy vystrekne a rozleje sa na zem. Vezmem papierové utierky z vozíka pre upratovačky a začnem utierať. Z jednotky intenzívnej starostlivosti vyjde vedúci lekár, práve keď sa hrabem v peňaženke a snažím sa nájsť ďalšie mince. Pozrie sa do zaskladáča, ktorý si oprie o brucho. „Ešte ste neomdleli?“ opýta sa a zrejme očakáva, že sa začnem smiať. Keď nereagujem, pokračuje: „Stav vašej ženy je vážny.“ – „Nie je to zápal pľúc?“ opýtam sa. „Aj zápal pľúc sa môže veľmi vážne skomplikovať,“ odvetí. „No dá sa vyliečiť.“ – „Väčšinou, nie vždy,“ povie a nastúpi do výťahu, stlačí jedno z tlačidiel, kývne hlavou ku mne a dodá: „Budem vás kontaktovať, hneď ako budeme vedieť viac.“ Posadím sa na stoličku pred sálu B. Celá chodba je sivomodrá, linoleum, lišty, steny, podporné zábradlia, dokonca aj vozíky na prepravu jedla sú sivomodré. Za mnou sú tri vyklápacie okná. Nevidieť von, súmrak vytvoril zo sklenených tabúľ zrkadlá. Vstanem a zaklopem na biele dvere, čakám a opäť sa posadím. Po chvíli príde niekto z personálu JIS. Pozorujem jeho tetovania, znázorňujú nejakú bojovú scénu. „Môžem už vojsť dnu?“ opýtam sa. „Nie,“ odpovie, vezme niečo zo skrinky a vráti sa do sály. Vyberiem si telefón, odpišem na pár esemesiek a potom sa prechádzam hore-dolu po chodbe až dovedy, kým ma nezačnú bolieť nohy. Opäť

zaklopem na dvere. Tento raz otvorí sestrička. „Dobrý deň, ospravedlňujem sa, ale prečo nemôžem byť vnútri, povedzte mi aspoň jeden dôvod, ktorý pochopím, som si istý, že Karin ma chce mať pri sebe.“ – „Nikto po vás neprišiel?“ spýta sa. „Inak by som tu nestál,“ odvetím. „Ospravedlňujem sa, poďte dnu, Karin je už trochu lepšie,“ dodá a trvá na tom, že mi prinesie šálku kávy a syrový sendvič. „Nie, ďakujem, nemám na nič chuť,“ odmietnem. Karin ma zbadá a zakýva mi jednou rukou. Sestra jej stiahne masku a zvlhčuje jej pery tampónom na tyčinke. Karin lapá po dychu, no zdá sa, že je aj tak rada, že nemusí mať na sebe spotenú masku. Podídem k nej a vezmem ju za ruku. „Miláčik, aspoň dostaneš tolko morfínu, koľko len budeš chcieť,“ zašepkám. Ukáže si na brucho a ja ju ubezpečím: „Dobre to dopadne, ver mi, všetko sa dá do poriadku.“ Zdvihne palec hore. Muž s tetovaniami sedí v sesterni s oknom do sály. Telefonuje, tvár má ako z obrázka, husté dokonale učesané vlasy, hladká pokožka. Zdvihnem Karininu páperovú bundu. Lekár sa ku mne postaví chrbtom a čaká na kolegu, ktorý ťahá čosi, čo vyzerá ako defibrilátor. Zrejme je z kardiologickej jednotky intenzívnej starostlivosti, je tichý a trochu čudák. Po rýchlom vyšetrení Karininho hrudníka oznámi vedúcemu lekárovi: „Súrne potrebujeme urobiť špirálové CT.“ – „Je to vážne?“ pýtam sa. Pozrie na mňa a obráti sa ku Karin: „Trošku som sa na vás, Karin, pozrel. Vyzerá to, že máte vážny zápal pľúc, možno pľúcnu embóliu, neviem teraz s istotou nič povedať, najprv musíme urobiť röntgen.“ – „Môžete to, prosím, ešte raz zopakovať?“ opýtam sa. Vedúci lekár odpovie, no pozerá sa pritom na Karin. „Pneumonia alebo krvná zrazenina, možno oboje, aspoň

tak sa momentálne domnievame. Teraz vám nasadíme lieky na všetko, čo by podľa nás mohlo spôsobovať vaše dýchacie problémy. Ani trochu sa nám to nepáči, mladá žena ako vy by nemala takto dýchať, ani v tehotenstve.“ Snažím sa nadviazať očný kontakt s Karin, ale ona sa len díva do stropu, nie neprítomne, ale skôr akoby tam niečo objavila. Aj ja sa pozriem hore, no vidím len neónové žiarivky, kriedovobiely strop bez jedinej puklinky v omietke. Vedúci lekár s úšľabkom pozrie na páperovú bundu, ktorú držím v rukách. „Dole na chodbe sú skrinky, kam si môžete odložiť veci,“ povie. „Netreba, tá bunda patrí Karin.“ – „Aj tak, tie skrinky tam sú, môžete jednu využiť.“ – „Netreba, ale ďakujem,“ poviem a posadím sa vedľa postele.

Karin vezú dnu cez oceľové dvere, ktoré pripomínajú vchod do bunkra. Zakašle tak, že sa jej hrud' zdvihne z lôžka. Posadím sa k jednému zo stolov. Cez stenu ku mne preniká tupé bzučanie. Približne po polhodine vyzrie von lekár a opýta sa, či som Karinín najbližší príbuzný. „Stalo sa niečo?“ opýtam sa. Je plešatý, na nose má oválne okuliare a predstaví sa ako rádiológ. Odpovie mi koktavo, že to môže chvíľu trvať, keďže sa Karin pre problémy s dýchaním ťažko leží v horizontálnej polohe. „Chápem,“ pritakám. „Len aby ste vedeli, môže to chvíľu trvať,“ vysvetlí. „V poriadku, ďakujem.“ Na chodbe je dusno a horúco. Vyzlečiem si sveter a vyberiem telefón. Domácu linku zdvihne Sven. Počúva ma a potom sa uistí: „Lekári majú podozrenie na zápal pľúc?“ – „Áno, teraz ju práve röntgenujú.“ – „Ďakujem, Tom, že si sa ozval,“ povie. Netrvá to dlho, kým zavolá späť. „Ahoj, Sven,“ prihlásim sa. Asi ho

na to nahovorila Lillemor. Viem si predstaviť, ako nepokojne chodila hore-dolu v ich radovom dome na ostrove Lidingö, až kým Sven nemal pocit, že mi musí zavolať späť. „Ospravedlňujem sa, že zase otravujem,“ povie do telefónu. „Sven, veď pred chvíľou som volal ja vám.“ – „Prepáč.“ – „Povedal som to len preto, že si sa ospravedlňoval, že zase voláš,“ vykoktám zo seba. „Nič sa nedeje,“ odpovie a vypytuje sa na podrobnosti o zápale pľúc. „Povedal som ti všetko, čo viem.“ – „Chápem,“ odvetí a spýta sa, či by som mal niečo proti tomu, keby prišli do nemocnice. „Nie, ale o nič predsa nejde, Sven, má len zápal pľúc.“ – „Kde ste teraz?“ spýta sa. „V Južnej nemocnici.“ – „Kde presne?“ – „Nepamätám si presne, mama nás vyhodila pri gynekologickom oddelení, neviem, niekde v podzemí, tu píšú *Centrum nukleárnej medicíny a zobrazovacej diagnostiky*.“ – „Tam jej teraz asi robia len röntgen. Pamätáš si názov toho oddelenia?“ – „Už nie, môžem ti ho poslať esemeskou?“ – „To by bolo fajn, ďakujem.“ – „Určite som nechal zapnutý sporák,“ vykríknem. „Čože?“ – „Robil som jej čaj a asi som zabudol vypnúť sporák.“ – „Aha.“ – „Sven, musím končiť, zavolám mame, má rezervné kľúče.“

Vedúci lekár na mňa čaká v sále B. Chce sa so mnou rozprávať. Natiera si drsné ruky dezinfekčným gélom z pumpičkovej fľaše pri dverách. Všetko na ňom je sivé okrem bielej uniformy. Vzal si so sebou ešte jednu lekárku, vysvetľuje, že je to pôrodníčka. Stojí pri mobilnom ultrazvukovom prístroji, ktorý sa snaží inštalovať pri nemocničnom lôžku. Vedúci lekár si jemne otrasie ruky, aby mu uschli, a začne: „Karin, práve sme dostali röntgenové snímky a predbežné výsledky

krvných testov, nevyzerá to dobre.“ Karin je prekvapujúco pokojná. Pohladím jej nohy. Lekár sa nakloní, aby videl Karin do očí. „Počujete ma, Karin?“ opýta sa. Karin prikývne. „Dobre. Radil som sa s hematológmi, našimi tu v Južnej nemocnici aj s tými z Karolínskej nemocnice, mám na mysli expertov na krv, zistili sme u vás masívny nárast počtu bielych krviniek, s veľkou pravdepodobnosťou ide o akútnu leukémiu.“ Karin sa na mňa pozrie, ale počujem ju len slabo. „Zlatko, tu som,“ poviem, položím jej ruky na tvár a pokračujem: „Karin, miláčik, to zvládneme, sľubujem, zvládneme to.“ Karin mávne rukou. Snažím sa rozlúštiť pohyby jej pier pod maskou. „Pýta sa, čo je s dieťaťom,“ poviem. Karin zdvihne palec hore. „Najdôležitejšia je teraz Karin,“ povie lekár. „Dieťa je v bezpečí, veľmi dobre chránené v maternici aj pred leukémiou,“ dodá pôrodníčka. Má dlhé hnedé vlasy a malý rovný nos. Pôsobí dojmom, že jej lekárova prítomnosť nie je príjemná, a uvoľní sa, až keď opustí miestnosť. Zoberie ultrazvuk a prejde ním Karin po bruchu. „Je to živé dievčatko, pekné, zdravé, nič iné tam nevidím,“ povie a papierovou utierkou utiera gél. Vo dverách sa otočí, ako keby chcela niečo dodať, ale zarazí sa a dlho sa na Karin zadíva. „Ďakujeme,“ preruším ju. Zaváha, no napokon povie: „Dnes sa už dá leukémia pekne liečiť.“ – „Veľmi vám ďakujem, vďaka.“ V Karininom výstrihu sa krúti uvoľnená šnúrka nemocničnej košeľe. Zastrčím ju pod látku a napravím Karin ofinu. Je mokrá od potu. Poťahá ma za ruku. „V poriadku?“ opýta sa. „Pýtaš sa mňa?“ Prikývne. „Zlatko, jasné, že ma to znepokojuje, ale teraz nerozprávaj, sústreď sa na dýchanie,“ upokojujem ju. Na jednom vozíčku nájdem laminovaný papier s nákrešom núdzových východov

z oddelenia. Použijem ho ako vejár. Karin sa to ovievanie páči. Ani neviem, ako dlho ju tak ovievam, keď otvorí ústa. Zamľas-ká. Nepočujem, čo hovorí. Znie to však, ako keby chcela po-vedať *Liv*. Snaží sa dať si dole masku, ale zabránim jej v tom. Zastoná. „Miláčik, čo sa deje?“ opýtam sa. „Pokrstiť,“ dostane zo seba. „Dobre, v poriadku, chceš ju pokrstiť na *Liv*?“ Pokývne hlavou a vyhrkne: „Lívia.“ – „Lívia?“ Pritaká a zdvihne zápästie. „Lívia,“ zopakuje. „Skvelé, Lívia,“ poviem. Kyslíko-vý prístroj začne pípať. Dobežne jedna zo sestier z intenzívnej starostlivosti. „Čo sa deje?“ pýtam sa. Zakričí smerom k mo-nitorovacej miestnosti: „Dýcha príliš ťažko.“ Pribehne vedúci lekár, niečo pritom žuje, prehltne, odkašle si, postaví sa pred jeden z monitorov s rukami za chrbtom. „S kyslíkom si po-čína dobre. Zdá sa, že to zatiaľ zvláda, ale ak sa to nezlep-ší, budeme ju musieť intubovať,“ vyhlási a otočí sa ku Karin. „Ospravedlňujem sa, že o vás takto hovoríme, nerobím to na-schvál, len je to tak ľahšie, situácia je taká, Karin, že napriek kyslíkovému prístroju máte problémy s okysličovaním krvi, možno vás budeme musieť uspať a nasadiť podporné okysli-čovanie pomocou respirátora.“

Navrhujem, aby Sven zastavil auto, a prosím ho, aby radšej dal telefón svojej žene Lillemor. „Ale my sme teraz v taxíku. Vydrž chvíľu, hneď ti dám Lillemor,“ odpovie. Keď začujem temný hlas Lillemor, zmocní sa ma nervozita. „Ahoj, dostali sme výsledky,“ oznámim jej. „Aha, no a?“ – „Chcel som vám to zavolať hneď, ale je to ťažké,“ pokračujem. „Aha,“ ona na to. „Hovoril som si, že bude najlepšie zavolať vám, prv než sem prídete.“ – „V poriadku.“ – „Neviem, ako to povedať.“ –

„Áno?“ – „Nie je to zápal pľúc.“ Lillemor stíchne, až sa musím spýtať: „Ešte si tam?“

Keď sa vrátim späť, lekár sedí na stoličke vedľa nemocničnej postele. „Práve som vysvetľoval vašej žene, že dieťa pre ňu predstavuje veľkú záťaž, telo momentálne pracuje pod vysokým tlakom, hladina laktátu je príliš vysoká.“ Obráti sa ku Karin: „Práve som telefonoval s centrálnou jednotkou intenzívnej starostlivosti v Karolínskej nemocnici, vyzerá to tak, že dieťa príde na svet už zajtra skoro ráno cisárskym rezom. V Karolínskej nemocnici majú lepšie možnosti, ako vám aj dieťaťu pomôcť. Už dnes v noci vás pripoja na respirátor, nebude to bolieť, uspíme vás, zaspíte hlboko a sladko ako po dlhom pracovnom dni.“ – „Preveziete ju?“ opýtam sa. „Áno, to bude najlepšie,“ odpovie lekár. „Zajtra ráno?“ – „Áno, hneď ako sa uvoľní miesto na centrálnej jednotke intenzívnej starostlivosti.“ – „Prečo ju musíte uspať?“ – „Karin aj dieťaťu sa uľaví, aj tak bude musieť dostať narkózu pred cisárskym rezom.“ Karin sa snaží niečo povedať, no vzdá to a pokrúti hlavou. Položí si ruky na brucho. „Chápem, Karin, že sa vám ťažko hovorí, beriem to tak, že mi rozumiete,“ uzavrie to lekár.

Karin leží v akomsi polospánku, dýcha sa jej čoraz horšie, občas otvorí oči a poškriabe sa pod maskou, zneistie, keď ju prestanem ovievať, a šmátra po mojej ruke. „Miláčik, celkom mi zdreveneli ruky,“ namietnem. Nemám silu zabrániť jej, aby si nadvihla masku. Pri výdychu hlesne: „V každom prípade ťa milujem.“ Vbehne sestra a vyhrkne: „Ako sa máte?“ Karin zdvihne palec. „Nesmiete si dávať dolu masku,“ pokára ju. „Ona to vie,“ poviem.

Lillemor a Sven sa ku mne blížia po chodbe oddelenia, ona má na sebe farebné šaty značky Mah-Jong, on staromódny oblek. Cítim na svojej hrudi tú Svenovu, širokú a vlhkú. Lillemor očividne privádza do rozpakov, keď ich oboch objímam. Placho sa postaví bokom a jej zrak pátra po dverách do sály. Opýta sa, či by mohli vidieť Karin. Idem vopred a vo dverách poviem: „Miláčik, sú tu tvoji rodičia.“ Karin vyzerá vystrašene. Sven zostane stáť vo dverách. Lillemor chvíľu vyčkáva, no rozhodne sa vojsť. Hladí Karin po nohe a opakuje: „Dcérenka naša milovaná.“ Karin sa rozplače a začne mávať rukami. Lillemor sa zarazí a vydýchne: „Počkáme vonku.“ Prudko chytí Svena za pažu a vedie ho von. Karin ma schmatne za sveter a pozoruje ma. „Zlatko, rozumiem ti, nemusíš nič hovoriť, podľa mňa to chápu, odkážem im, že si rada, že prišli.“

Lillemor a Sven sa práve posadili na lavicu pripevnenú k stene pred kuchynkou. Lillemor si na ústa pritlačí papierovú vreckovku. „Je všetko v poriadku?“ opýtam sa. „Hej, všetko je fajn,“ odpovie Sven. „Je to rovnako ako minule,“ pripomeniem. „Vďaka, Tom, chápeme,“ pritaká. „Niečo tu hučí, zle počujem,“ hovorí Lillemor. Posadí sa, vstane a zase sa posadí. „Čo to tu tak bzučí?“ natahuje uši. „Asi umývačka riadu tam v kuchynke,“ odpovie jej Sven. „Veľa vecí tu vydáva nejaký zvuk,“ dodám. „Nie, bude to niečo iné, taký vysoký tón,“ nedá sa Lillemor a pokrúti hlavou. Posadím sa vedľa nich. Sven študuje vzor na poťahu lavice a konštatuje, že sú to rozfúkané chumáčiky púpav. Lillemor znovu pokrúti hlavou a povie: „To je trebulka.“ Sven si zloží ruky na stehná: „Nezmienili sa, aký typ leukémie to je?“ Lillemor naňho uprie pohľad. „Nie, asi to zatiaľ ešte nevedia,“ dodá a kývne hlavou smerom ku mne. „Povedali

len, že akútne,“ poviem a pozriem sa na Lillemor. „Ako sa cítiš, Lillemor?“ opýtam sa. „Prepáč, ja len veľmi zle znášam nemocničné prostredie a okrem toho tu stále niečo píska,“ povie a vstane. Vyloví z tašky pelendrekové cukríky, ponúkne mňa, potom Svena a s rukami na ušiach sa vyberie chodbou preč.

Primár sa postaví za čelo nemocničnej posteľe a gynekologička monitoruje Líviu ultrazvukom. „Miláčik, neopustím ťa, len dnes v noci, musím ísť domov zobrať nejaké veci, potom sa vrátim, budem s tebou stále, vrátim sa skoro.“ Karin sa pozrie k dverám a potom na mňa. „Tvoji rodičia sedia tu vonku na chodbe,“ dodám. Pokýva hlavou. „Chápu to, miláčik, nerob si starosti, dokonca som im prezradil, že sme jej vybrali meno Lívia.“ Zdvihne palec nahor. Postavím sa k umývadlu. Karin hľadá na mňa a pohne perami. Nepočujem, čo hovorí, ale snažím sa odčítať jej z pier: Dobrú noc. „Dobrú noc, miláčik, uvidíme sa čoskoro.“ Lekár položí ruku na masku. Zdá sa, že niečo vstrekuje do ventila kyslíkovej hadičky. Karin zatvára oči. Doktor nahlas počíta a celý čas pozerá na hodinky: „Jeden, dva, tri, štyri, päť...“ Keď odchádzam zo sály, ešte stále počíta. Pred výťahom sa otočím a bežím späť. Dvere na oddelenie sú zamknuté. Zazvoním. Otvorí jedna z Karininých sestier. „Zabudli ste niečo?“ – „Áno,“ poviem, pretlačím sa popri nej a ponáhľam sa do sály B. „Spí? Je všetko v poriadku?“ pýtam sa. „Je uspaná, žiadne komplikácie nenastali,“ odpovie gynekologička. „Dobre,“ poďakujem a pohľadím Karin po uchu. Pri ihle na ruke trochu krváca a má tam tmavú modrinu. „Začnete s chemoterapiou hneď zajtra?“ opýtam sa. „Neviem, to sa musíte spýtať zajtra hematológov v Karolínskej nemocnici,“

odpovie lekár. Žalúzie na okne sú stiahnuté, ale menšie vetracie okienko je otvorené, vidím cezeň svah zvažujúci sa k záliivu Årstaviken, zazriem zelené a červené navigačné svetlá lodí. Rozhliadnem sa po miestnosti. V monitorovacej miestnosti sedia tri sestry z intenzívnej starostlivosti a jedna praktická sestra. Keď k nim vojdem, stíchnu. „Nevideli ste Karininu páperovú bundu?“ opýtam sa. Praktická sestra vykročí ku skrini. „Myslíte túto?“ opýta sa. „Áno, ďakujem.“ – „Teraz si choďte domov oddýchnuť. Potrebujete sa vyspať.“ – „Áno, ďakujem, už idem, chcem sa len uistiť, že máte moje číslo.“ Sestra si sadne k počítaču, má riedke vlasy zafarbené na fialovo. Prečíta nahlas číslo môjho mobilu. „Správne, ďakujem, zavolajte mi, prosím, hneď ako budete vedieť, kedy ju prevezú do Karolínskej nemocnice.“ – „Spoločnite sa,“ uistí ma. „Dobre, ďakujem.“

Lillemor čaká pri malom rybníku pred hlavným vchodom do Južnej nemocnice. Len tam stojí a pohľad upiera do trblietavej vody. Jednou rukou si drží brucho, jemne si ho hladká. Sem-tam počuť syčanie áut z hlavnej cesty Ringvägen, inak tu vládne ticho. „Taxík tu bude každú chvíľu,“ oznámi Sven a vloží si mobil do vnútorného vrečka saka. „Koľko je hodín?“ opýtam sa. „O chvíľu budú štyri,“ odpovie. V taxíku stískam Karininu bundu, opriem si hlavu o chladné okno a pozorujem asfalt, poklopy na kanáloch, obrubníky, chodníky, dopravné ostrovčeky. Skôr než vystúpim pri schodoch na ulici Lundagatan, poviem ešte: „To bude dobré.“

Mama zastaví auto pri autobusovej zastávke pred Karolínskou všeobecnou fakultnou nemocnicou v Solne, vyskočím von a utekám, niečo za mnou kričí, no nepočujem ju. Bežím

na informácie, pani mi dá mapu, mama mi ukazuje smer, šprintujem cez vstupnú halu, popri trafike, cez chodbu dlhú asi dvadsať metrov, ktorá sa končí halou s dvoma výťahmi na prevoz pacientov a jedným schodiskom. Bežím doprava cez ďalšie automatické dvere, vojdem do dvakrát takej dlhej chodby, prebehnem cez automatické dvere, po nádvorí, veziem sa výťahom s ďalšími dvoma lekármi v operačných čiapkach. Vystúpim, utekám k schodisku, sledujem tabule so šípkami, ktoré ukazujú smer k centrálnej operačnej sále, prejdem cez otvorené oceľové dvere, popri zelených stĺpoch, bežím po zelenkavom linoleu v chodbe dlhej asi štyridsať metrov, ktorá je ukončená križovatkou v tvare písmena T, lúštim nápisy, nakoniec zabočím doprava smerom k centrálnej jednotke intenzívnej starostlivosti, míňam okná, po pravej strane vidím nemocničný park, steny s bielymi tapetami, vbehnem do chodby dlhej sto metrov, zastavím sa pri videotelefóne s kamerou, stlačím tlačidlo, zvoní, pozerám sa do šošovky. Ozve sa mužský hlas: „Dobré ráno, ako vám môžem pomôcť?“ – „Dobrý deň. Hľadám svoju ženu, mali ju previezť sanitkou z Južnej nemocnice, je tehotná, majú jej urobiť akútny cisársky rez.“ – „A mali ju previezť na centrálnu jednotku intenzívnej starostlivosti?“ opýta sa. „Áno, na F21,“ odpoviem. „Ako sa volá?“ – „Karin Lagerlöfová.“ – „Vydržte chvíľu.“ Nečakám viac než pár minút a široké dvere sa automaticky otvoria. Vysoký lekár má na sebe biely plášť a tmavé vlasy učesané dozadu. Predstaví sa mi, ja si však oveľa viac všímam jeho pohľad, ktorý akoby sa stále snažil vyhnúť tomu môjmu. Oznámi mi, že moju ženu práve priviezli a polohujú ju v sále číslo 1, čo je jednolôžková miestnosť. Zdôrazňuje, že nevie nič viac. „A kto mi teda vie

povedať niečo viac?“ opýtam sa. „Hneď, ako dokončia polohovanie, môžete sa opýtať niekoho, kto vie viac,“ odpovie. „Je v poriadku?“ – „Práve ju umiestňujú, hneď ako bude pripravená, zavoláme vás,“ odbije ma a prejde popri mne ďalej na chodbu. Pozrie sa na mňa, ako keby chcel, aby som ho nasledoval. „Vyznáte sa tu?“ pýta sa. „Ako to myslíte?“ nerozumiem. Otvorí dvere pomocou kódu a vraví: „Na centrálnej jednotke intenzívnej starostlivosti sa staráme o pacientov, ktorí potrebujú obzvlášť intenzívnu starostlivosť, máme tu trinásť miest, špeciálne vyškolených lekárov a zdravotné sestry.“ Rozsvieti. „Aha, dobre,“ odpoviem a nazriem do miestnosti, ktorá má asi dvadsať metrov štvorcových. Sedačka, niekoľko stoličiek, kreslo, okrúhly stôl a jednoduchá kuchynka. „No, nie je to práve Waldorf-Astoria, ale lepšie ako nič,“ ospravedlňuje sa lekár. „Kedy jej budú robiť cisársky rez?“ nedám sa. „To, bohužiaľ, neviem, najprv musíme vašu ženu stabilizovať, kým sa do niečoho pustíme.“ – „Ako dlho tu budem musieť čakať?“ opýtam sa. „Ťažko povedať, asi tak hodinu, neviem, nikto vás nenúti, aby ste sedeli tu v miestnosti pre príbuzných.“ – „V poriadku, ďakujem vám.“ – „Dobre,“ povie a nechá ma stáť vo dverách. Na jednej stene visí televízor. Za veľkou miestnosťou nasleduje ďalšia s váľandou a malou toaletou. Priesvitné závesy na okne smerom do chodby sú zatiahnuté. Použité poháre na kávu, ktoré tam niekto nechal. Odpadkový kôš plný skrkvaných papierových vreckoviek. Posadím sa k stolu, predo mnou stojí umelý svokrin jazyk. Na jeden z listov niekto nalepil žuvačku. Rozhodnem sa vyjsť von na chodbu, no uvedomím si, že dvere sú na kód. Nepoznám ho a neviem, kde inde by som mal čakať. Postavím

sa do dverí a rozhliadam sa. Z dverí centrálnej JIS vyjde nejaká lekárka. „Prepáčte,“ oslovím ju. Otočí hlavu, ale iba popri mne prejde. Kráča svižným krokom. Zavolám na ňu. Zastaví sa a otočí. „Máte kód k týmto dverám?“ opýtam sa. „A prečo vám ho nedali?“ čuduje sa. „No, pustili ma dnu, ale kód mi neprezradili,“ vysvetľujem. Vytiahne malý zápisník z náprsného vrečka a zalistuje v ňom. „Dvanásť – dvadsaťjeden,“ povie. „Výborne, takže to je rok a číslo oddelenia, predpokladám.“ – „Nikdy som nad tým takto nepremýšľala,“ odpovie. „Teraz si to ľahšie zapamätám,“ lišiacky na mňa žmurkne. „Tá tehotná je vaša žena?“ opýta sa. „Áno, moja,“ pritakám. Podíde ku mne bližšie. Keby nemala okolo očí vrásky, považoval by som ju za tínedžerku. Postaví sa pred mňa a povie: „Aj ja mám dcérku, narodila sa jeden a pol mesiaca pred termínom, buďte rád, že je to dievča, predčasne narodeným dievčatám dávame väčšiu šancu, že prežijú a vyviaznu bez následkov, než nedonoseným chlapcom.“

Mama mi cestou kúpila vo večierke šalát. Strojom vylúpané krevety plávajú v omáčke Tisíc ostrovov. „Upokoj sa, hádžeš to do seba ako... neviem čo,“ napomína ma. „Nikdy v živote som nevymieňal plienku,“ vysvetľujem. „To zvládneš, dokonca aj tvoj otec sa to naučil,“ povie, postaví sa, pozrie sa na mňa a dodá: „Čo sa deje, zlatko?“ – „Mám pocit, že som nechal zapnutý sporák,“ odpoviem. „Prosím ťa, Tom, to si si myslel aj včera a bol vypnutý.“ – „Teraz som ho určite nechal pustený, dofrasa.“ – „Včera som nechala všetko tak a utekala som k vám, vypol si ho,“ namieta mama. „A čo ti mám na to povedať?“ – „Mám ísť k vám a skontrolovať to?“ – „To by si

mi urobila radosť,“ pritakám. Prudko sa otočí k dverám, ale vtom do miestnosti vojdú Sven a Lillemor. Napraví si sveter a medailónik a povie: „Lillemor, Sven, vôbec nenachádzam slov.“ Objímu ju a opýtajú sa, ako sa má Thomas. „Nie veľmi dobre,“ odpovie mama. Sven a Lillemor mlčia. Všimnem si, ako mama znervóznie, že možno povedala niečo zle. „Tak ste to našli,“ vstúpim do rozhovoru. „Áno, bez problémov, dobre si nám opísal cestu,“ odvetí Lillemor. Mama sa nedarí zapnúť televízor, zúrivo stláča diaľkový ovládač. Lillemor sa opýta, či som už dnes videl Karin. „Nie, práve ju polohujú,“ odpoviem. „Polohujú?“ opýta sa. „Aspoň tak mi povedali,“ odvetím. Mama začne listovať v denníku *Expressen*, okuliarre na čítanie jej visia na šnúrke na krku. „Mama, vidíš takto vôbec niečo?“ spýtam sa. „To je jedno,“ odbije ma a dodá: „Ešte stále chceš, aby som zašla k vám skontrolovať tú platňu?“ – „Nie, kašli na to, len som trochu nervózny,“ odpoviem a vyjdem na chodbu, kráčam, až kým nenarazím na lavičku. Popri mne prefrčí lekár na kolobežke. Čo by si Karin asi tak priala, keby ma videla na tejto lavičke bez operadla pred gastroenterológiou? Vyhľadám telefónne čísla jej najbližších kamarátok – Cary, Johnny a Ullis. „Ahoj, tu je Tom. Môžeš na minútku?“

Keď sa vrátim, Sven sedí opretý o sedačku a číta si niečo na tablete. Lillemor sa za stolom prehrabáva v kabelke. „Bis-se sa k vám išla pozrieť na ten sporák,“ oznámi mi. „Dobre, ale povedal som jej, že tam nemusí chodiť.“ – „Måns je na ceste,“ dodá Lillemor. „Aha, to sem ide až z Örebro alebo čo?“ – „Príde najbližším vlakom,“ odpovie. Posadím sa na jednu zo stoličiek. „Zastavil sa tu jeden lekár,“ povie Sven. „Aha, dobre,

a čo chcel?“ – „Karin sa stabilizovali hodnoty tak, že by chceli urobiť cisársky rez dnes poobede.“ – „Fajn, to je super, ďakujem. No aj tak by som si priať, aby všetky informácie išli najprv ku mne, ak nemáte nič proti.“ – „Ale ty si tu vtedy nebol,“ povie Lillemor. „Nebol, ale o to nejde, prajeme si, aby to tak fungovalo.“ – „Prajeme?“ vybuchne Lillemor. „Ja a Karin, samozrejme.“ – „Dobre, ale ten lekár sem teraz prišiel, pýtal sa na teba, ale ty si bol preč, mysleli sme si, že je to dôležité.“ – „Rozumiem, ale zopakujem to ešte raz, je to Karinino želanie, informácie pôjdu najprv ku mne, to znamená ku mne a Karin, ale toto sme predsa už preberali včera.“ Lillemor sa zľakne a vyskočí, keď niekto zaklope na dvere. „Sven,“ povie a významne sa naňho pozrie. Sven vstane, no ja som už vtedy pri dverách. Zdravotná sestra je bledá a pri kladení otázky sa opatrne usmeje: „Čakáte, až budete môcť navštíviť Karin Lagerlöfovú?“ – „Áno, už sa chystá cisársky rez?“ opýtam sa. „Nie, zatiaľ nie. Chcela som vám len povedať, že už môžete navštíviť Karin, ak chcete. Takisto sa budete môcť stretnúť so zodpovednými lekármi.“ Pozorujem Svena a Lillemor. „Tom, choď, my počkáme tu,“ povie Sven.

Zastavím sa, až keď sestrička otvorí dvere do malej predizby sály I, zadívam sa na svoje ruky, rozťahujem prsty, snažím sa predstaviť si Karininu tvár, no niečo mi v tom bráni a ostáva nejasná, chýbajú mi niektoré časti. Zmocní sa ma nepríjemný pocit, ako keby už uplynulo mnoho rokov odvtedy, keď som ju videl naposledy. „Idete ďalej?“ opýta sa sestra stojac pri otvorených dverách. Pozriem sa nahor: najprv zbadám kyslíkovú hadičku, svetlomodrú, vyzerá ako súčasť nejakej hračky a visí medzi Karininou kyslíkovou maskou a respirá-

torom, ktorý sa za pravidelného pukavého zvuku synchrónne pohybuje s Karinovým stúpajúcim a klesajúcim hrudníkom. Vzápätí si uvedomím, že Karin je nahá, iba jej prsia a podbruško sú zahalené malou prikrývkou, vidím jej medzi nohy, oholili jej prirodzenie, z močovej rúry vedie katéter, očné viečka vyzerajú ako zo skla. „Podťe dnu,“ povie sestrička, nadvihne plachtu a položí ju Karin na nohy. Pohladí ju po ruke. „Práve som vašej žene rozprávala, že z vás budú rodičia.“ – „To už predsa vie,“ odvetím. „Myslela som, že už dnes, čoskoro.“ – „Áno, ďakujem.“ Donesie stoličku a postaví ju vedľa postele. Posadím sa. Ďalšia sestra práve ťuká na nádobu na infúznom stojane. V pravom rohu miestnosti sedí lekár a píše niečo na počítači. Za oknom na druhej strane ulice sa týči tehlová fasáda, trojdielne okná, základy domu čierne ako smola. Ten dom spoznávam. „Je to Ústav radiačnej onkológie?“ spýtam sa a ukážem na budovu. „Presne tak, poznáte to tam?“ – „Áno, môj otec tam chodil na kontroly asi pred desiatimi rokmi.“ – „Aha, no teda,“ povie sestra a postaví sa vedľa mňa. Dáva sa z okna rovnakým smerom. „Aké krásne jarné počasie! Dnes to bude v parkoch samý piknik,“ povie. Lekár má špicatú tvár, hnedé vlasy, rovnú ofinu, malé hranaté okuliare. Jemný stisk ruky. Pôsobí placho. „John Persson,“ predstaví sa. „Som vedúci lekár tu na centrálnej jednotke intenzívnej starostlivosti. Mám na starosti Karin.“ – „Ja som Tom,“ odvetím. „Ste tu sám, Tom?“ – „Som najbližší príbuzný alebo ako to nazývate.“ – „Zdalo sa mi, že tu boli aj Karinini rodičia.“ – „Karin si priala, aby som všetky informácie dostával najskôr ja, potom mám dať vedieť rodičom a priateľom,“ vysvetľujem. „Dobre vedieť, dohodnuté. Navrhujem, aby sme si

sadli hneď aj s Karininým hematológom a prizvali aj gynekologičku, ktorá dieťa privedie na svet.“ – „Áno, to znie fajn. Stretneme sa hneď teraz?“ – „Áno, alebo sa vám to nehodí?“ – „Ale áno, hodí, samozrejme, vďaka.“ Kráča veľmi pomaly chodbou do akejsi kancelárie, ktorú nazýva Atlasárňou. Počítače, tlačiarne, knižnica s medicínskou literatúrou a hromady kancelárskeho papiera. V miestnosti už čaká hematológ, ukončí hovor cez mobilný telefón a predstaví sa ako Franz Callmer, profesor a vedúci lekár Hematologického centra. Má husté strapaté sivé vlasy, zvráskavený krk, priateľské oči. Okrem Perssona a hematológa je v miestnosti ešte sekundár a anesteziológ. Sekundár sedí na jednom z písacích stolov s rukami vo vreckách. Anesteziológ stojí opretý o zárubňu dverí a žuje žuvačku. Dozviem sa, že sekundár patrí do zdravotníckeho tímu v sále I a že anesteziológ bude zodpovedný za narkózu počas cisárskeho rezu. „Čakáme ešte na Agnetu, ona urobí cisársky rez, myslím si však, že môžeme začať,“ prednesie Persson. Posadím sa na jednu zo stoličiek patriacich k písaciemu stolu, pozriem sa dolu na látku poťahu, svetlomodrý denim. Pokračuje rovnakým pokojným hlasom: „Tom, vaša žena je veľmi vážne chorá a bude sa to rýchlo zhoršovať, preto sme sa rozhodli pre cisársky rez. Dieťa je v poriadku, obávame sa však o Karin. Poviem to jasne, momentálne pracujeme na tom, aby sme ju zachránili, aj najmenší zákrok je totiž spojený s rizikom, možno povedať, že viaceré z Karininých orgánov nefungujú dostatočne, situácia je kritická z viacerých dôvodov. Tým najzjavnejším je to, že jej telo sa nestačí okysličovať, ďalším dôvodom je fakt, že medzi prietokom krvi a krvným tlakom v tele je istý nepomer, hodnota laktátu je pätnásť a stále stúpa,

to je u človeka, ktorý pokojne leží, naozaj veľa.“ Hematológ prítaká: „Také hodnoty mávajú vrcholoví športovci tesne predtým, ako sa zrútia od vyčerpania, pri normálnej chôdzi má človek laktát na jednotke, dvojke. Nepreháňame teda, ak povieme, že Karinino telo je úplne vyčerpané.“ – „Čo to znamená?“ pýtam sa. Odpovie hematológ: „Nuž, čo to znamená? Vaša žena je tehotná a ťažko chorá, hodnota laktátu, ako povedal John, nepomer medzi prietokom krvi a jej tlakom, trochu to naznačuje aj sepsu, teda otravu krvi, nebudeme však špekulovať, Karinin celkový stav pravdepodobne súvisí s daným ochorením.“ Hľadá slová. „Buďte ku mne, prosím, čo najúprimnejší, chcem počuť všetko, hneď,“ hovorím a všimnem si, že hematológa trochu irituje, ako sa otáčam na stoličke. „Úprimní sme, to musíme,“ zapojí sa Persson. „Dostane sa z toho?“ pýtam sa. Persson sa oprie laktami o stôl a významne sa na mňa pozrie: „Tom, robíme všetko pre to, aby sa Karin uľavilo, ale hovorme na rovinu, ako som už povedal, jej akútny zdravotný stav je veľmi kritický.“ – „Ako veľmi kritický?“ – „Pripravili sme jednotku ECMO,“ odpovie. „To som už niekedy počul, ale neviem, v akej súvislosti.“ Hematológ vysvetľuje: „ECMO je skratka pre extracorporálnu membránovú oxygenáciu, moderný mimotelový obeh, tu v Karolínskej nemocnici máme špecializovaný tím na starostlivosť o pacientov pomocou ECMO. Nemaľujme čerta na stenu, ale, samozrejme, ide o vážnu situáciu, a urobíme všetko preto, aby sme sa tomu vyhli. ECMO je plán B. Z mojej perspektívy odborníka na poruchy krvotvorby musíme pri tomto type ochorenia získať čas.“ – „Takže je to leukémia?“ spýtam sa. „Áno,“ odpovie. „Aký typ leukémie?“ – „Ak sa na chvíľu prestanete

krútiť na tej stoličke, budem lepšie počuť, čo sa ma pýtate,“ poznamená. „Aha, prepáčte,“ odpoviem a zopakujem otázku. Zadáva sa dole na svoje biele tenisky, dlhé a silno zaviazané. Zamrmle odpoveď: „Nuž, diagnóza sa volá C deväťdesiat dva bodka nula akútna myeloidná leukémia.“ Potom zvýši hlas: „Ako som však povedal, musíme získať čas, teraz je v pláne akútna sekcia, potom musíme znížiť vysoký počet leukocytov, teda bielych krviniek, čo je dôsledok leukémie, a keď s tým budeme hotoví, čo bude, dúfam, zajtra, chcel by som začať s chemoterapiou. Tá si vyžaduje čas a ten nemáme.“ Založím si ruky za hlavu. „Tom, je mi jasné, že je to veľa informácií odrazu,“ ozve sa Persson. „Pred týždňom jej lekárka na detskej poliklinike brala krv, povedala, že všetko vyzerá v poriadku, a predvčerom sme spolu pozerali film.“ Hematológ civie do dosky stola: „Možno vtedy všetko vyzeralo v poriadku, šlo to rýchlo.“ Skĺzne pohľadom na mňa a pokračuje: „Nedokážem si to ani predstaviť, teraz, keď sa máte stať rodičmi a to všetko, nie, toto je skrátka strašné.“ Sekundár mi podá vreckovku. Poďakujem, natiahnem sa po ňu a začnem si ju rolovať medzi prstami. „Myeloidná leukémia sa prejavuje u každého inak. V prípade vašej ženy je tu pravdepodobne súvislosť medzi rýchlym priebehom choroby a tehotenstvom, ale ako povedal John, pracujeme na tom, aby sa jej zdravotný stav zlepšil.“ Preruším Callmera: „Má chemoterapia vedľajšie účinky?“ – „Cytostatiká majú nežiaduce vedľajšie účinky, áno, avšak nie ako kedysi, podarilo sa nám nájsť lieky eliminujúce vedľajšie účinky,“ odpovie. „Aha, tak to je dobre.“ – „Možno je dobré povedať, že aj keď cytostatikami dosiahneme želaný efekt, riziko recidívy je vysoké, život po liečbe bude náročný

s mnohými procedúrami, možno však stále hovoriť o živote,“ vysvetľuje Callmer. Persson dodá: „Ale teraz sme tu. Karin leží tu v sále vedľa a my urobíme všetko pre to, aby bola opäť v poriadku.“ Pozrie sa mi ponad plece a povie: „A tu prichádza pani doktorka, ktorá urobí cisársky rez.“ Vo dverách stojí mohutná žena s tmavohnedými vlasmi zopnutými do chvosta. Je zadýchaná a potí sa. „Prepáčte, zdržala som sa, vy ste otec, predpokladám,“ povie a vykročí ku mne. Pevne mi stisne ruku: „Agneta, som vedúca lekárka na gynekológii.“ Nechce mi pustiť ruku: „Vašu ženu budem operovať ja, dieťa je zdravé, no vaša žena je ťažko chorá. Samotná operácia nie je zložitá, ale s prihliadnutím na okolnosti je to, samozrejme, závažnejšia záležitosť, do operácie bude zapojených viac lekárov z oddelenia intenzívnej starostlivosti než pri bežnej sekcii. Ide o bezpečnostné opatrenie, inak nič zvláštne.“ Pustí mi ruku. „Máte nejaké otázky?“ Pozoruje ma a čaká. „Rád by som bol pri pôrode,“ odpoviem. „Počkáte vo vedľajšej miestnosti, neskôr za vami príde sestrička s dieťaťom, personál z novorodeckého oddelenia tu bude takisto k dispozícii, o dieťa sa postarajú. Vaša dcéra príde na svet asi jeden a pol mesiaca predčasne, vaša žena je pravdepodobne v tridsiatom treťom týždni plus nejaké dni.“ – „Áno.“ – „Výborne, tak ste o trochu múdrejší,“ povie, položí mi ruku na plece a dodá: „Tak sa uvidíme o chvíľu, Tom.“ – „Nie som si istý, či rozumiem, prečo nemôžem byť v sále?“ opýtam sa. Lekárka sa najprv pozrie na anesteziológa, potom sa ozve: „Môžete čakať vo vedľajšej miestnosti, je tam okno do operačnej miestnosti.“ – „Takže nemôžem sedieť pri Karin?“ – „Príbuzní do operačnej sály nepatria,“ odpovie. „Veľmi nerád by som teraz Karin opustil.“ –

„Uvidíte svoju ženu, tak to tu chodí,“ namietne a vysvetlí, že musí ísť, pretože ju čaká ešte jedna operácia. Anestéziológ žmurká spoza okuliarov so strieborným rámom, vyplúje žuvačku do koša a povie: „Uvidím, čo sa dá robiť, buďte niekde na blízku, vyzdvihneme vás, keď bude čas.“ – „Ďakujem,“ povie. Kývne smerom k ostatným lekárom a odíde. Hematóológ sa nakloní, vyzerá to, akoby chcel vstať, a povie: „Rozumiem, že ste toho asi počuli viac, než momentálne dokážete spracovať, máte však nejaké otázky?“ Persson sa na mňa váhavo pozrie. Pozriem sa dolu do svojho zápisníka a snažím sa rozlúštiť, čo som si zapísal.

Sedím na chodbe pred vchodom do oddelenia F21, keď mi sestra z anestéziológie podá ruku pripomínajúcu porcelán. „Som Jaleh,“ povie. Postavím sa. „Stalo sa niečo?“ opýtam sa. „Mám vás vyzdvihnúť a odvieŕ do operačnej sály.“ – „Cisársky rez?“ – „Áno, cisársky rez.“ – „Teraz?“ Sestrička sa hrá s náušnicou z bielych perál. „Áno, teraz. Môžete ísť so mnou, je to tamto vzadu, poďte.“ Kráčam za ňou, pohybuje sa rezko, v maskáčových kroksoch takmer skacká. Pooperačné oddelenie je veľká sála s približne dvadsiatimi postelami oddelenými zástenami. „Počkajte tu, len skontrolujem, či máme zelenú,“ kývne mi, vykročí smerom k pultu pre personál v strede miestnosti a dá sa do reči s niekým, kto má na sebe niečo ako plavecké okuliare. Zrejme je zodpovedný za oddelenie. Sestrička gestikuluje, obaja sa dívajú na mňa. Muž skloní hlavu a zdvihne telefón. Sestra sa vráti späť a povie tichým hlasom: „Zatiaľ to nevyzerá bohvieako, každý lekár si stráži svoj piesoček.“ Vykročí smerom k regálom a zakýva na mňa.

Hľadá čosi v policiach. „Toto by mohlo sedieť,“ povie a vytiahne tmavomodrý operačný plášť a tyrkysovú čiapku. Potom sa postaví a počká ma pred dvojitými ocelovými dverami do Pohotovostnej a traumatologickej jednotky centrálnych operačných sál. V odevu sa cítim hlúpo, ako dieťa v akomsi kostýme, čiapka je najhoršia, je mi z nej nanič. „Naozaj toto musím mať na sebe?“ opýtam sa. Sestra mi odpovedá a pritom pospiatky vchádza do oddelenia: „V operačnej sále je predpísaná sterilita. Hádám to tú chvíľu prežijete.“ – „Takže budem môcť zostať v sále?“ opýtam sa. „Presne tak.“ – „Pri Karin?“ – „Áno, presne tak.“ – „Veľmi pekne ďakujem.“ Silné neónky sa odrážajú na lesklom linoleu a vytvárajú na chodbe akúsi stredovú čiaru. Po bokoch stoja žiarivo žlté odpadové koše a vozíky s pohotovostnými pomôckami. Zastaví sa a povie: „Tu je sála II, budeme tu vnútri.“ – „Stihnem si odskočiť na toaletu?“ opýtam sa. „Áno,“ odvetí a ukáže smerom k rohu chodby. „Chodte doprava, je tam toaleta pre personál, môžete ju použiť,“ dodá a potom za mnou zakričí: „Nemusíte sa ponáhľať!“

Vyjde zo mňa len zopár kvapiek, zatiahnem si zips a vyhnem sa zrkadlu. Keď si vložím prsty do krku nad umývadlom, vydám zvuk ako zviera, no zo žalúdka nič nejde, len akési suché vracanie. Zložím si čiapku a ovlážim si tvár. V hale pred sálou II je ešte jedno umývadlo, znovu si umyjem ruky. Sestra z anestéziológie drží otvorené dvere, zatiaľ čo si do prstov masírujem dezinfekčný gél. „Nezabudnite na čiapku,“ povie. Nasadím si čiapku a celá sála ma akoby zavalí, žiariaca operačná lampa, výťah na vozíky, výsuvné podpery ležadla, bledá svetlomodrá farba stien, obdĺžnikové a lichobežníkové

vzory na podlahe, ocelové okrúhle stoly, infúzne stojany, monitory, takmer veľkomestský pulz asi dvadsiatich lekárov a sestier, ktorí sa pripravujú, a potom Karin ležiaca v strede sály, brucho zakryté zeleným závesom natiahnutým na stĺpoch na kolieskach, na hlave má rovnakú strašnú čiapku ako ja. „Môžete sa posadiť sem,“ povie sestra z anestéziológie. „Dobre, ďakujem,“ odpoviem a sadnem si ku Karininej ľavej ruke. Má ju položenú na kovovej opierke s nylonovým polstrovaním. „Držte ju za ruku,“ povie. „Dobre, ďakujem.“ Opatrne vsuniem svoju ruku do Karininej, mám vlhkú dlaň. Napravo odo mňa stojí pri kontrolnom monitore anestéziológ a telefonuje. Urobí zopár rýchlych krokov ku mne a potľapká ma po pleci: „Zdravím.“ – „Nemôžem tu niečo pokaziť? Myslím, že sa mi trasú ruky,“ opýtam sa sestry z anestéziológie. Pozrie dolu na Karininu ruku a obráti sa k anestéziológovi: „Však ju môže držať za ruku?“ Anestéziológ sa pozrie cez rám okuliarov a odpovie: „To je v pohode. Ruka je v dobrej polohe a je pripútaná.“ Pozrie sa na mňa a dodá: „Jasné, že ju môžete držať za ruku.“ Personál za závesom má na ústach rúška a operačné čiapky, ktoré im zakrývajú uši a krk, vyzerajú ako nejaké tenké kukly. Jednou z nich je operačná sestra, otočí sa a povie: „Dobre, tak si dáme prezentáciu, operatér začína.“ Vedúca lekárka spustí: „Agneta Arvidssonová, gynekologička, primárka z gynekologického oddelenia. Dnešný zákrok vykonám ja. Ide o akútnu sekciu, čiastočne kvôli zdravotnému stavu matky, nedávno diagnostikovanej leukémii, čiastočne z dôvodu obáv, že dieťa môže mať problémy s dýchaním kvôli blastom v obehú. Matke sú od včera podávané sedatíva, napojená na ventilátor, k tomu sa ešte vrátim.“ Potom pokračuje vo svojich

prípravách. V sále sa všetci predstavia jeden po druhom, sestry, asistenti sestier, pôrodné asistentky, lekári. Zľaknem sa, že aj ja sa budem musieť predstaviť, postaviť sa v tej smiešnej čiapke a odhaliť, ako blízko mám k nervovému zrúteniu, riskovať, že ma odvezú preč a oddelia od Karin a Lívie. Až pri predstavovaní anesteziológa sa upokojím, keď vysvetlí, že som otec dieťaťa. Za mnou pri dverách do sály stojí muž v bielej uniforme. Ako jediný na sebe nemá operačný plášť, iba čiapku. Má postoj ako zjazdár. Rovný, silný chrbát, pevné nohy, napäté ramená. Keď naňho príde rad, povie: „Volám sa Holger Kinch, som lekár z ECMO tímu. Pacientka má od včera akútne respiračné ťažkosti. Som tu pre prípad, ak by nastala akútna potreba kompletnej výmeny kyslíka prostredníctvom ECMO.“ Asistentka sestry sa postaví vedľa mňa a začne nahlas čítať Karinin identifikačný náramok. Z druhej strany sály počujem hlas, ktorý opakuje jej rodné číslo. Príde viacero sestier prečítať údaje z identifikačného náramku, a z opačnej strany sály počuť viaceré hlasy, ktoré im odpovedajú. „Zabudla som,“ zašepká mi sestra z anesteziológie. V ruke drží rúško na ústa. „Toto si nasadte,“ povie. Snažím sa nasadiť si rúško. „Toto má ísť za uši,“ ukáže a pomôže mi vyslobodiť sa z gumičky, ktorú sa mi podarilo zamotať okolo krku. V rúšku sa ťažko dýcha, môj dych prehlušuje všetko v miestnosti, musím zadržať dych, aby som vôbec rozumel, čo sa tu vraví okolo mňa. Ktosi zakričí: „Dezinfekcia operačného poľa vykonaná, sterilita potvrdená.“ Stisnem Karin ruku. Sestrička z anesteziológie položí na zem pohár s vodou. Poďakujem, dám si dole rúško a napijem sa. Keď vedúca lekárka hovorí o očakávanej strate krvi, sestrička si ku mne čupne:

„Ako sa cítite?“ opýta sa. „Len ma strašne rozbolela hlava, inak je to v pohode,“ odvetím. „Dám vám tabletku?“ – „Nie, ďakujem.“ – „V poriadku, keby niečo, dajte vedieť.“ – „Ďakujem.“ Snažím sa utrieť si ruky o odev, no len si rozmažem pot na umelom materiáli. Inštrumentárka zvýši hlas: „Súhlasia všetci, že v prípade potreby zvoláme poradu?“ Ostatní jednohlasne prikývnu: „Áno.“ Vedúca lekárka hlási: „Začínáme rezať, čas 14.21, dnes.“ Hľadá niečo pohľadom. Po chvíli ticha sestra hlesne: „Dvadsiateho marca.“ Ktosi sa zasmieje. „Takto to vyzerá, keď sa človek prepracuje, presne, dvadsiateho marca,“ povie vedúca lekárka. Sestra z anestéziológie sa ponáhľa k odsávačke, začne skrutkovať akúsi kazetu a napraví katéter na Karininej ruke. Anestéziológ ju pozoruje: „Výborne, Jaleh, už to vyzerá lepšie.“ Sestra s rukou na Karininej kyslíkovej maske povie: „Kašle riedky krvavý hlien.“ Karinino telo sa začne triasť, nie veľmi, nevidím to, no cítim to v ruke, také malilinké otrasy, ktoré prejdú aj mnou. Počujem, ako sa za závesom rozprávajú, zvoní tam oceľ, počut odsávanie, stisnem Karin ruku ešte silnejšie a pošepkám: „Som tu, miláčik.“ Nakloním sa nad ňu, zavriem oči, počujem letmý potlesk a krik, prenikavý a hrozivý, ale nádherný, neprestávajúci, neuveriteľne silný, rozpoznam hlas vedúcej lekárky: „Je 14.35, čo môžeme uviesť ako čas narodenia.“ Otvorím oči a postavím sa bez toho, aby som pustil Karininu ruku. Lekárka drží Líviu za nohy, vyzerá to, ako keby držala v rukách krvavú korisť. „Ak ma teraz počuje pán otec, dieťa, ktoré nekričí, je zlé znamenie. Toto je však úžasné, ty máš ale silný hlas, veru naozaj, krásne dievčatko,“ pokračuje lekárka. Nestíham si uvedomiť, čo sa deje, zrazu začne zháňať tím z novorodeneckého

oddelenia. Jeden z nich nesie Líviu v bielom uteráku, je ružová a lepkavá, ďalší pred sebou tlačí voziček s placentou v mise. Sestra z anestéziológie so mnou vyjde von, pri otvorených dverách ukáže: „Toto je sestra z novorodeneckého oddelenia, toto pôrodná asistentka, a tam pri kyslíku je detská lekárka, alebo ako hovoríme my, pediatrička.“ Položili Líviu na lôžko, ktoré sa zrejme volá stôl na resuscitáciu novorodencov, nosnými trubičkami dostáva kyslík. Pediatrička má na rukách modré rukavice a počúva Líviu stetoskopom. „Srdce sa zdá v poriadku,“ povie. Potom pokojne dodá: „Máte naozaj krásne dievčatko, gratulujem,“ povie. Ostatní prítakávajú. „Viem si predstaviť, že to hovoríte všetkým,“ poviem. „Áno,“ odvetí pediatrička, „nie vždy to však myslíme vážne.“ Na konci dvadsaťcentimetrovej svetlotyrkysovej pupočnej šnúry sú dva peany. Sestra sa na mňa pozrie a opýta sa ma: „Smiem vás objasť?“ – „Áno, dobre,“ odpoviem a ona ma objíma. „Vybrali ste nejaké meno?“ opýta sa ma. „Lívia,“ odvetím. „Olívia. Pekné meno. Odstrihne otec Olívii pupočnú šnúru?“ – „Môže to bolieť?“ opýtam sa. „Nie, je to len cieva a spojivové tkanivo. Je to niečo, ako keď striháte nechty,“ dodá a podá mi operačné nožnice. „Nie, tu. Strihajte tu,“ povie a ukáže. Odstrihnem šnúru a ona mi zatlieska. „Tom, je tu niekto, kto by vám chcel niečo povedať,“ povie sestra z anestéziológie a ukáže očami smerom k dverám do sály. Otočím sa a zbadám anestéziológa, za úzkym hranatým oknom si dá z úst dolu rúško a zdvihne nahor palec smerom ku mne. Avšak tesne predtým, ako si uvedomím, že je to on, mám pocit, že je to Karin. V tom momente takmer zakričím: „Všetko je v poriadku, miláčik.“ Pôrodná asistentka drží v rukách placentu. Ukáže na

pupočnú šnúru, ktorá sa krúti ako staročínska kresba kmeňa stromu so žilami namiesto vetiev a plodovým vakom ako korunou, a povie: „Už chápem, prečo sa to volá Strom života.“ – „Áno,“ odvetím. „Chcete si ju nechať?“ – „Nechať?“ vyhrknem. „Áno.“ – „Nie, ďakujem.“ – „Neľakajte sa, pýtam sa na to vždy, niektorí ľudia ju chcú zjesť.“ – „Žartujete?“ – „Nie.“ – „Nemám práve chuť na placentu,“ uistím ju. „V poriadku. Vy asi nie, ješť placentu zvyknú skôr matky. Hovorí sa, že to má veľa priaznivých účinkov, stimuluje to produkciu mlieka, vyrovnáva hladinu hormónov. Len som sa pýtala.“ – „Aha. To som vôbec netušil,“ poviem a nakloním sa nad Líviu. „Môžem ju chytiť za ruku?“ opýtam sa. „Určite, samozrejme,“ uistí ma pediatrička. Lívia má svetločervenú rúčku, takú drobnú, že neobjíme ani môj prst, drobučké ružové nechty. Pediatrička na mňa sklzáne pohľadom: „Zdá sa, že vaša dcéra je obor vzhľadom na to, že sa narodila jeden a pol mesiaca predčasne. Musíme ju však premiestniť na novorodecké oddelenie intenzívnej starostlivosti, aby sme jej zo začiatku pomohli.“

Až na silné svetlo z lampy nad Líviiným inkubátorom tu vládne tma. Líviina tvár nie je roztomilá, nie je sladučká ani hladká, je napuchnutá, zvráskavená a popraskaná ako tvár nejakého starého a chorého človeka. Nežiarí z nej zdravá Karin. Ako keby ju rozožrala mamina krvná choroba. Zabalili ju do plienky, dali jej svetlú citrónovožltú čiapku, na nos silikónovú gumičku s kyslíkovou hadičkou, ktorá sa krúti okolo malej hlavičky ako nejaká vesmírna maska. „Vašu dcéru budeme vyživovať sondou s umelou výživou,“ informuje ma sestrička.

„Aha, a to je čo?“ opýtam sa. „Je to čosi ako materské mlieko s extra prídavkom. Môžete si to vyhľadať na internete, ak chcete vedieť viac.“ – „Ja vám verím. Aj tak nemám v mobile internet,“ odvetím. „Dobre robíte, aj tak teraz všetci len sedia a ťukajú do mobilov,“ vyhlási. „No je to najmä preto, že väčšinou nemám peniaze na poriadny paušál,“ odvetím a zatiaľ, čo sa rozprávame, Lívia stíchne a začne hýbať hlavou, ako keby niečo hľadala. „Rozprávali ste sa so svojou dcérou, keď bola ešte v brušku?“ opýta sa sestra. „Áno, zdá sa mi, že sem-tam áno.“ – „A ako ste sa s ňou rozprávali?“ – „Ako som sa s ňou rozprával?“ – „Zdá sa, že pozná váš hlas,“ povie. „Aha. To asi nie, nemyslím si,“ odvetím. „Ale ja áno. Už tu pracujem nejaký ten piatok a všeličo som pochytila.“ – „Keď myslíte,“ prikývnem a pozorujem Líviu. „Na naše hlasy tak nereagovala, počúva vás, na to môžete vziať jed,“ povie. Druhá sestra nechá inkubátor na druhej strane sály, podíde k nám a opýta sa: „Prihovárali ste sa jej tesne pri brušku?“ – „Áno, no hlavne som jej asi spieval, jej mamu to upokojovalo,“ – „Predstavte si, že už v brušku sme takí vnímaví,“ pritaká. „Áno, je to takmer neuveriteľné,“ prisadne si druhá sestra. „Prepáčte,“ preruším ich a vybehnem von na chodbu.

Pred zrkadlom na toalete si všimnem, že mám ešte stále na sebe tmavomodrý plášť a čiapku. Celú tú výbavu zahodím do koša pod umývadlom a posadím sa na poklop záchoda. Vytiahnem telefón – pätnásť zmeškaných hovorov, jeden od mamy a štyri od otca. Prečítam si esemesky a na niekoľko z nich odpoviem. Keď sa vrátim, Lívia spí. Pravú nohu jej obviazali. „Musela som jej nožičku zabaliť, celý čas si odkopávala katéter. Rozhodné dievča, chcete si ju podržať?“ –

„A nezobudí sa?“ opýtam sa. „Určite si rada na chvíľu pospí u svojho ocka.“ – „Dobre.“ Sestra prinesie košelu, ktorú nazvala dojčenská blúzka. „Musíte mať niečo sterilné, našla som len toto,“ vysvetlí mi. „To je v poriadku.“ Vyzlečiem si tričko a oblečiem na seba mäkkú košelu s rozparkom až po pupok. Položí mi Líviu na hrud'. Po chvíli zamávam sestru. „Tak ako to ide?“ opýta sa. „Strašne rýchlo dýcham. Myslíte si, že sa na to môže zobudiť?“ – „Určite nie, vyzerá spokojne.“ – „Aha. A nemôže jej byť príliš teplo? Mne je hrozne teplo.“ Sestrička položí ruku Lívii na krk. „Nie, spokojne spinká,“ uistí ma. „Nieкто vás hľadá,“ povie druhá sestra a pozrie sa smerom na chodbu. Je to anestéziológ z operačnej sály. „Zdravím,“ povie, „chcel som vám len povedať, že Karinine hodnoty vyzerajú lepšie, je späť na centrálnej JIS, robíme jej dialýzu. Myslel som si, že by ste to mali vedieť.“ – „Ďakujem veľmi pekne,“ poviem. Natrie si dezinfekčný gél na ruky a podíde k nám. Pohladká Líviu prstom po chrbte. „Neuveriteľné, však, už otvorila očká?“ Pozriem sa na sestričku, ale tá odvetí: „To vy ste otec.“ – „Podľa mňa ešte nie,“ odpoviem neisto. „To je bomba, keď prvý raz otvorila oči,“ povie a cestou von mi ukáže zdvihnutý palec. Takto na mňa dvíha palec iba Karin a môj otec. Sestrička sa za ním rozpačito pozerá: „Lekári z iných oddelení k nám takto na návštevu nechodia každý deň, vy sa poznáte?“ – „Ani nie,“ odpoviem.

V sále I visí na dialyzačnom prístroji vrecúško s Karininou krvou. Krv prúdi dnu a zase von. Lekár, ktorý prístroj obsluhuje, má sivú pleť podobne ako vedúci lekár v Južnej nemocnici, je však kostnatý ako ja alebo môj otec. Keď sa ho opýtam na

prístroj, nadšene spustí: „Čistí to krv od odpadových látok, podobný princíp ako pri Lavalovom separátore, to je ten, čo oddeľuje smotanu od mlieka.“ – „Aha, chápem.“ Jedna sestra na novorodeneckom oddelení už stihla Líviu odfotografovať, fotku vyvolať a zalaminovať. Na obrázku leží Lívia v otvorenom inkubátore s kyslíkovou hadičkou pod nosom. Pusu má po mame, červenú ako rumelka, výraznú priehľbinu uprostred hornej pery a pod fotkou je zvýrazňovačom napísané: *Lívia 20/3-12*. Hľadám miesto, kam by som fotku položil. Sestrička ma sleduje. „Ukážte,“ povie a načiahne sa po rolku chirurgickej pásky. Navrhne, aby som fotku umiestnil na hliníkovú priečku za posteľou. „Ale to potom Karin Líviu neuvidí,“ poznamenám. „Nie, to máte pravdu. A čo tak sem?“ navrhne a vytiahne ohybné rameno stolovej lampy. Nastavím ocelové rameno a páskou prilepím fotku tak, aby visela šikmo nad Karin. Posadím sa na stoličku a vezmem Karin za zápästie. „Ahoj láska, chcem ti len povedať, že Lívia sa má dobre.“ V kútičku oka zbadám Perssona v svetlomodrej lekárskej košeli. „Je dobré, že sa s ňou rozprávate. Zvyknem to odporúčať,“ povie a pozrie sa na fotku. „Gratulujem k dcérke,“ dodá. „Ďakujem,“ odpoviem. „Tom, môžem vás na chvíľu vyrušiť?“ – „Stalo sa niečo?“ – „Môžete byť pokojný, v tomto prípade ide o vás,“ odvetí. Keď sa ku mne nakloní, ruky má pokojne zložené na bruchu, akoby bol kňaz. „Mám podobné skúsenosti, sám som prešiel tým, čím prechádzate teraz vy,“ povie a súcitne na mňa žmurkne. „Aha, chápem, ďakujem.“ – „Teraz musíte myslieť na tri veci, len na tri veci, tri dôležité veci,“ vysvetľuje, zmení polohu a pokračuje rovnako vážnym hlasom: „Po prvé, spánok, musíte spať, inak nebudete vládať. Po